

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Compendivm Summæ Card. Toleti

Minucius, Genesisius

Sammieli, 1613

De secundo præcepto.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41701

cessitate tamen, ut quando non potest Dei via alio modo manifestari vel speratur ingens aliorum utilitas in his quæ ad Deum sunt, potest Deus tentari licite.

DE SECUNDO Præcepto.

Quid, & quotuplex Iuramentum. Cap. 20:

Iuramentum est * inuocatio diuini testimonii in dicti alicuius confirmationem. Homo namque per peccatum, ueritatem, & fidem apud homines perdidit, & ideo illi iuramenti remedium Deus contulit, quo ne abuteretur, hoc secundum statuit præceptum. Non assumes nomē Dei frustra. Deut. Cap. 5. Inuocatur autem testis Dominus in iura-

mento, quia ipse est summa veritas, quæ nec falli, nec fallere potest. inuocatur explicitè cū nomine suo appellatur, implicitè autem cum per creaturas, & sanctos, quatenus eius sapientia, potentia, & bonitas in eis maxime relucet, & est maius iuramentum quo magis in illis elucet, vnde maius iuramentum est iurare per beatam Virginem quam per alios sanctos. Iuramenti species sunt quatuor. Assertorium, Promissorium, Comminatorium, & Execratorium. Assertorium est, cum affirmatur aut negatur aliquid præsens aut præteritū. Promissorium est, in quo futurū certo asseritur, aut negatur, vt faciam hoc per Deum. Comminatorium est in quo pœnæ malum promittitur, vt per Deum castigabo te, Execratorium est in quo aliquid affirmatur, vel negatur, sibi pœnā apponendo vt moriar, si res non

ita se habet. Et similiter si quis dicat per vitā, per caput meū, &c. nā sensus est ita Deum inuoco, vt nisi ita sit, me illa vita priuet.

An liceat iurare, & quomodo.
Cap. 21.

Licitum est iuramentum, si debito modo fiat: est enim præcipuus Religionis actus, fit autē debito modo, cum Deus verus ipso iuramento inuocatur (falsos enim Deos, vel dæmonem inuocare mortale est, & habet res istas conditiones annexas: Veritatem scilicet, iustitiam & Necessitatem, quas Doctores eliciunt ex Cap. 4. Hierem. vbi dicitur: Iurabis, viuit Dominus in veritate iudicio & iustitia. Iuramentum est verum, & sine culpa, cum homo ita verbis iurat, sicut in corde sentit. alias est peccatum mortale e-

tiam in materia leui, & etiam ni-
fieret in utilitatem Reip. Iurare
autem falsum in re, quæ in corde
& mente vera existimatur, non est
peccatum, nisi in tribus casibus:
*Primò, quando quis nullam ad-
hibuit diligentiam, ut cognosceret
id de quo iurat: *Secundo, si erat
de veritate dubius: *Tercio si erat
paratus etiam falsum iurare. Te-
netur vero quis non solum quod
res est, sed præterea etiam se-
cundum aliorum mentem iurare,
& uti communi verborum signi-
ficatione his præcipuè casibus.
*Primo cū quis sponte, & non ro-
gatus iurat. *Secundo, quādo à su-
periore iuridicè, ac iustè interro-
gatur. nā si de crimine occulto, po-
rest ut æquiuocatione, ita ut dicat
nescio, id est, ad reuelandū. *Ter-
tio, cum etsi à non superiore, sed
tamen cum iustitia rogatur, ut
quando qui emit, perit iuramentū
à vendēte veritatis rei, at si coactè,

vel importune extra iustitiam de iuramento requiratur, æquiuatione vti poterit sine mortali. Immo si Iudex ab aliquo perat, vt iuret num hic aut ille tale facinus admiserit, si tale crimen erat occultum, nec damnosum Reipublicæ, vel hæresis obfirmata, nec Iudex habeat vel vnū testem, nec aliam semiplenam probationem, non debet iurare, & si cogatur potest vti æquiuatione. Iustitia item necessaria est, enimvero nemini criminis alterius occulti veritatem licet per iuramentum reuelare. Sicut neque quidquam aliud iurare, quod reuelare peccatum est. Vltimo utilitas, atque necessitas expetitur. In re tamen leui iurare, solum est veniale, modo absit contemptus, & periculum peierandi ex praua consuetudine. Et hæc de Iuramento Assertorio dicta, ad Promissorium, & Comminatorium, & Execratorium ex-

tendi possunt, debent enim in his quoque inueniri veritas, vnde qui iurat se facturum quod non intendit facere, peccat mortaliter, & iniustitia, & ideo qui iurat se facturum quod est mortale, peccat mortaliter, & qui quod veniale, venialiter. ac preterea utilitas, cuius tamen defectus solum inducit pec. veniale.

De obligatione Iuramenti.

Cap. 21.

In his iuramentis, promissorio, comminatorio, & execratorio tanta est obligatio, vt qui licite iurauit, intentione se obligandi, teneatur sub mortali adimplere, vnde à latronibus etiam comprehensus, si non coactus, verè iurat se eis daturum centum aureos, si dimittant, tenetur iuramento, verum tamen est illum ratione coactionis posse vti aequiuocatione, atque ita sese non obligare, eadem

que est quo ad primum illud, ratio, de illo, qui à custodibus in carcere detentus, discessit iuramento redeundi, nam redire tenetur, si iuste ibi detinebatur, sunt tamen certi casus in quibus homo non tenetur seruare iuramentum, ratione materię, vt si quis iurasset se peccaturum, vel de re indifferente. Vel ratione euentus, quia nempe accessit aliquod impedimentum, vt si iurasset se die Veneris ieiunaturum, & postea agrotasset. vel ire Lauretum, & postea id non posset sine graui suo incommodo temporali. Aut mutatione status, vt cum dominus iurauit se castigaturum seruum, qui postea corrigi est paratus. Vel si id quod iurauit est impeditiuũ maioris boni, vel ratione modi iurandi, vt si quis honoris causa iuravit se non ingressurum primum, vel si is cui iuramentum factum est, illud relaxet, vel denique ali-

quid eueniat propter quod sit melius non adimplere iuramentum quam illud adimplere.

De Iuramenti dispensatione.

Cap. 23.

Superiorū est in eo quod superiores sunt, iuramenta dispensare, vnde pater dispensat iuramenta filiorum, maritus vxoris, Abbas Monachorum, Episcopus & Papa respectu cleri & rerum Ecclesiasticarum, vt si quis iurasset se daturum alteri beneficium, Papa potest in omnibus iuramentis quæ non sunt contra tertii alicuius vtilitatem dispensare ex causa, quamuis possit etiam in illis, in pœnâ, vel quando fuerunt ex metu extorta. Episcopus in illis tantū, in quibus si essent vota posset dispensare in voto, & ideo nō potest relaxare iuramentum Religio-

nis castitatis, peregrinationis ad
 limina Petri & Pauli ad sanctum
 Iacobum de Compostella, & Hieru-
 rusalem, præterea ipsemet qui iu-
 ravit potest suum iuramentum in
 aliquod apertè melius commutã-
 re, quando iuramentum non erat
 in alicuius tertii utilitatem. Con-
 fessarius autem potest absoluerè à
 peccatis contra iuramenta factis,
 non autem à iuramenti facti obli-
 gatione sine priuilegio aliquo.

DE TERTIO Decalogi Præcepto.

Memento vt diem Sabbathi san-
 ctifices. Cap. 24.

Sabbathum hebraicè, idem
 est quod latinè, quies, quia eo
 die filii quidem Israel olim,
 nunc verò dominica ac cæteris